

Goç ogluň deregine gara goç...

Category: Halk döredijiligi we rowaýatlar, Kitapcy

написано kitapcy | 21 январа, 2025

Goç ogluň deregine gara goç... GURBAN BERILMELI OGLUŇ DEREGINE
IBERILEN GARA GOÇ

«Atasy... Ybraýym Halyлга maslahat berip, Ysmaýyl jan bir söz diýdi:

Janym atam, gurban çalar bolsaňyz,
Bu işlerniň baryn berjaý jaýlagyn.
Şeýtan güler, göwne gorky salsaňyz,
Güldürmegin, onuň bagryn daglagyn.

Güler ýüzüň hergiz şikest tapmasyn,
Şemli çyragyňy tozan tutmasyn,
Jan howluma dyzanymda sypmasyn,
Gol aýagym mäkäm güýlöp baglagyn...

Ysmaýyl jan sözünü tamam edip, takdyra ten berip, Hudaýy ýat edip, çukuryň gyrasyna baryp ýatdy. Ybraýym Halyl gapdaldaky dört-bäş boý ýüpi alyp, Ysmaýyl janyň el-aýagyny mäkäm güýldi. Soňra ak saply pyçagy alyp, Ysmaýyl janyň arka tarapynda çök düşdi. Ybraýym Halyl ak saply pyçagy ýokary göterdi. Ol Ysmaýyl janyň aýdyşy ýaly, çep eli bilen oglunyň kellesini tutup, ýüzünü aňyrrak edip, «Bissimilla» diýip, pyçagy ýokary göterdi weli, gapdalda duran Ysmaýyl janyň enesi Bibihajarda gurbat galmansoň, aşak otyryberdi. Ybraýym Halyl «Bissimilla» diýip, Ysmaýyl janyň bokurdagyna pyçagy dartdy. Pyçak, göýä, buzuň üstünde ýüzen ýaly, taýyp-taýyp gaýdyberdi. Ybraýym Halyl «Gan şowlap gidendir-ow» diýip pikir etdi. Görse, ak saply pyçak yzam etmändir...»

«Ybraýym Halyl» türkmen halk dessanyndan (Aşgabat, «Türkmenistan» neşirýaty, 1993).

«Ybraýym Halyl» dessanynda beýan edilişine görä, Halylulla

beýik Taňrynyň buýrugyna laýyklykda ogluny gurban bermekçi bolup, pyçagy onuň bokurdagyna näçe süýkese-de, aksaply Ysmaýyl janyň bokurdagyny kesmändir. Şol barmana-da asmandan: «Eý, Ybraýym Halyl, saklan! Senuň kesjek gurbanyň ynha bärden barýar. Huda seni ýalkady, dilegleriň baryny hem-de gurbanlaryňy kabul kyldy. Ogluňy kesme-de, bärden barýany kes» diýip, owaz gelipdir. Şeýlelikde-de, Ybraýym pygamber ogluny däl-de, asmandan inen goçy öldürip, gurban beripdir.

Elbetde, Ybraýym Halyllullağa üç zadyň – sahyp jemallygyň (örän owadanlygyň, syratlylygyň), uly baýlygyň, şonuň ýaly-da pygamberlik derejesiniň berlendigi, onuň ogluny gurban bermegi buýurmak bilen bolsa, ony Allatagalanyň synamak isländigi barada meşhur dessançy, merhum Gurt Ýakup aýdar eken.

Umumanam, haýsydyr bir maly ýa-da baýlygyňdan parçany saglyk, rowaçlyk ýa-da uruşda duşman goşunlaryndan ýeňilmezlik üçin gurban eýlemek türkî halklarda örän gadym wagtlarda-da bolupdyr. Atalarymyz, esasan, başa injek beladan aman sypmak üçin haýsydyr bir malyny gurban bermeli bolupdyr. Olaryň panydan bakyýa göçe-göç eýlän ýakynlarynyň hatyrasyna mal öldüren, haýsydyr bir zadyny gurban beren gezeklerem az bolmandyr. Atalarymyzyň bu ajaýyp däbini bolsa, ýurdumyzyň öz Garaşsyzlygyny dünýä jar etmegi bilen dikeltmek başartdy. Saparmyrat Türkmenbaşy bu barada şeýle diýýär:

«Biz ata-babalarymyzyň asyrlaryň dowamynda döreden ähli däplerine hormat goýýarys. Kimiň geçmişi ýok bolsa, onuň geljegi hem bolmaz».

Halyk JUMAT,

žurnalist. Halk döredijiligi we rowaýatlar